

BUDAPEST

92

299

Egy elfeledett orvos-hős: dr. Czunft Vilmos

A daganatos betegek korszerű gyógyításában a harmincas évektől kezdődően mind nagyobb szerep jut a rádiumnak és a röntgennek. A Bakáts téren 1936-ban létrehozott *Eötvös Loránd Rádium és Röntgen Intézetet* is a legkorszerűbb felszereléssel látták el annak idején: 3000 millicurie intenzitású rádiumot tartalmazó ún. rádiumágyút és 200 millicurie sugárintenzitású rádiumtüket használtak a betegek gyógyítására (curie: a radioaktivitás mértékegysége — a Curie házaspár nevéből —, az 1 gramm rádiumban mért másodpercenkénti radioaktív bomlások száma; millicurie e mértékegység ezredrésze; rövidítése: mC). Két 200 kW feszültségű besugárzó készülék, a Hatscher Károly magyar röntgenmérnök által konstruált 400 kW feszültségű besugárzó berendezés, egy közel-besugárzó röntgenkészülék, valamint korszerű röntgendiagnosztikai készülék alkották a kórház fegyvertárát.

A fasiszták a csillagászati értéket képviselő 3000 mC rádiumot elhurcolták, és azt előbb a Nemzeti Bank veszprémi szikla-trezorjában helyezték el, majd onnan igyekeztek tovább „menekíteni”. Ekkor a rádiumot szállító gépkocsit az országhatáron túl bombatalálat érte. És csak hosszas diplomáciai tárgyalások után, évek múlva került haza Magyarországra a visszanyert és újra feldolgozott rádium. A röntgen-besugárzó berendezések is jó részt tönkrementek a harcok során.

Mégis, Budapest felszabadulását követően, szinte nyomban megindult a daganatos betegeknek rádiummal történő gyógykezelése fővárosunkban! Hogyan vált ez lehetővé? Hogyan maradhatott meg a rádium jelentős része Budapesten?

Dr. Czunft Vilmos, az Eötvös Loránd Rádium és Röntgen Intézet vezető főorvosa mentett meg 2000 mC rádiumot olyképpen, hogy saját orvosi táskájába rejtette el a rádiumtüket, és mindvégig magával hordozta pincébe, segélyhelyre. Amint Budapest felszabadult, azonnal jelentkezett a város polgármesterénél, biztosítva őt arról, hogy ezzel a rádiummennyiséggel a daganatos betegek gyógyítását el lehet és el kell kezdeni!

A rádium megmaradt — Czunft Vilmos azonban a kellően nem sugárvédett rádiumtól súlyos sugárkárosodásokat szenvedett. Amikor a szörnyű szenvedéseket már nem bírta tovább elviselni, 1945. július 16-án öngyilkos lett.

Ki volt dr. Czunft Vilmos, aki erre a biztos halálhoz vezető hőstettre vállalkozott?

1897-ben Temesváron született. Már mint medikus, bekerült a *Kelen Béla* professzor vezette Egyetemi Központi Röntgenintézetbe, ahol gyakornok, majd tanársegéd lett, még az orvosi diploma megszerzése előtt. Mesterének kezdeményezésére a röntgenterápiával kezdett foglalkozni, és a röntgenkészülékek sugármennyiségének — dózisának — az akkor lehetséges legkorszerűbb eljárásokkal történő meghatározására törekedett.

1929-ben Czunft Vilmost kinevezték a Rókus Kórház röntgenfőorvosává, ahol kiváló radiológusok népes csoportját képezte ki. Tanítványai voltak a többi között: *Beliczay Pavlik Miklós* (1903—1969), a Bajcsy-Zsilinszky nevével viselő új kőbányai kórház röntgenosztályának a főorvosa, *dr. Rodé Iván*, jelenleg az Orvostovábbképző Intézet onkoradiológus professzora, *dr. Sigora Bálint* volt közkórházi röntgenfőorvos és *dr. Zsebők Zoltán*, a Budapesti Semmelweis Orvostudományi Egyetem radiológus professzora.

Czunft Vilmost 1931-ben habilitálták egyetemi magántanárrá, „röntgen-gyógykezelés és röntgen sugárzásmérés” tárgy körben. Majd az 1936-ban megalakuló Eötvös Loránd Rádium és Röntgen Intézetben rábizták a sugárterápiás osztály vezetését. Feladatkorét élete feláldozásával, haláláig betöltötte.

A hős orvos tettének nagyságát fokozza az a körülmény, hogy mint sugárbiológiai évtizedek óta foglalkozó szakember, tisztában volt cselekedete várható következményeivel. Ennek ellenére vállalta a mártíromságot, a rákbetegek gyógyíthatásáért.

Bugyi Balázs dr.